છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

બીજી ચોપડીનો

'ડિક્ટેશન શિક્ષક' ભાગ ૨

Rg. No. 309.

બીજા ધોરણનો

સર્વ હક સ્વાધીન

કિંમત ૦-૩-૦

પોસ્ટેજ જુદું

અક્ટોબર

સને ૧૯૨૫

'મુખગણિત શિક્ષક' બે આના

14-7-27

છગનલાલ મોતીરામ શાહ

'મુખગણિત શિક્ષક' વગેરેના કર્તા—શાહપોર—સુરત.

બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના.

બીજી ચોપડીનો

ડિક્ટેશન શિક્ષક

ભાગ ૨.

રચનારઃ—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

“ સુખગણિત શિક્ષક ” વગેરેના કર્તા

રચનારનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—શાહપોર સુરત.

સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ ૯ મી.

છાપનાર—હરગોવનદાસ હરકીસનદાસ

છાપવાનું ઠેકાણું ‘ શ્રી અંબિકા વિજય” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ

બરાનપુરી ભાગોળ ભાજીવાળી પોળ-સુરત.

કિંમત રૂા. ૦-૩-૦ પોસ્ટેજ જુદું.

જી. પી. દલાલ. મોરબી વી. સ્કુલ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ.

જાવક નંબર ૪૧. તા. ૧૯-૧૧-૧૪ના પત્રમાં લખે છે કે-

"તમારા તરફથી "મુખગણિત શિક્ષક" નામના ધોરણવાર પુસ્તકો મળ્યાં તેનું સદ્યંત અવલોકન કરતાં મને બહુ આનંદ થયો છે.

પ્રાથમિક સ્કુલનાં નવાં સુધરેલા અભ્યાસક્રમ પ્રમાણે મુખગણિત વિષયનું શિક્ષણ સરલતાથી આપવાના ઉચ્ચ હેતુને લક્ષમાં રાખીનેજ આ પુસ્તકો લખ્યાં છે. એમ પ્રદર્શિત થાય છે, તેનો ઉપયોગ કરવાથી વિદ્યાર્થીઓની સમજશક્તિ તેમજ સ્મરણશક્તિ સારી રીતે કેળવાશે તેની સાથે અંકગણિતના વિશાળ વિષયમાં પણ તેમને તે બહુ મદદરૂપ થઇ પડશે એમ હું માનું છું ને આશા રાખું છું કે સારા શિક્ષકો આવાં પુસ્તકોને પ્રમાણ ગણી ઉદાર ઉત્તેજન આપશે."

બીજા ધોરણના "અંકગણિતનાં મનોયત્ન"

મંજુર થયાના હુકમ નંબર તથા તારીખ.

મહેરબાન જામનગર એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબની ઓફીસના એ. જા. નં ૪૪૧ તા ૨૧-૭-૧૯૧૯ના પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે "અંકગણિતનાં મનોયત્ન" પાંચ આના. આ સ્ટેટની સ્કુલોમાં બીજા ધોરણમાં ટેક્સ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે.

મહેરબાન વાંકાનેર સ્ટેટના એજ્યુકેશનલ સેક્રેટરી સાહેબની ઓફીસના નં. ૫૨ તા ૩૦-૧૨-૧૯૧૯ના પત્રમાં જણાવવામાં આવે છે કે,

❀ બીજા ધોરણના ❀

"અંકગણિતનાં મનોયત્ન" પાંચ આના.

વાં. ૯ સા. આ ના ૨૭૦ તા. ૧૭-૧૨-૧૯થી આ સ્ટેટની નિશાળોમાં ટેક્સ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે.

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ ટુ ધી ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ નંબર ૭૯ તા. ૨-૮-૧૯૧૯થી બીજા ધોરણના "અંકગણિતનાં મનોયત્ન" પાંચ આના.

કાઠિઆવાડ એજન્સીની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમાં ઈનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કર્યો છે.

એ. જા. નં. ૨૫૩ તા ૧૧-૯-૧૯૧૯ ગોંડળ સ્ટેટમાં ઇનામ લાયબ્રેરી માટે મંજુર.

હુ. મુ. નં. ૪૧૬૬ તા. ૨૮-૮-૧૯૧૯ રાજકોટ સ્ટેટમાં લાયબ્રેરી માટે મંજુર.

☞ બીજા ધોરણના ☜

'અંકગણિતનાં મનોયત્ન' વિષે મળેલા અભિપ્રાયો

"બીજા ધોરણ માટેનું અંકગણિતનાં મનોયત્ન" મળ્યું છે, તે જોતાં મને આનંદ થાય છે. કેમકે વિવિધ દૃષ્ટિબિંદુએ લખાએલાં પુસ્તકોની ગુજરાતીમાં ખોટ છે. આપનો પ્રયાસ સ્તુત્ય છે, અને બેશક આપનું પુસ્તક જે અન્ટ્રેન્ડ શિક્ષકોને શિક્ષણ પદ્ધતિ જોવા જાણવાનો લાભ મળી શકતો નથી તેમને માર્ગ પ્રદર્શક થઇ પડશે. એજ" ભરૂચ ડારની ખડકી

તા. ૧૮-૬-૧૯૧૫. મનમોહનદાસ દલપતરામ દલાલ.

"તમારા "અંકગણિતનાં મનોયત્ન" મારા અભિપ્રાય પ્રમાણે બીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી થઇ પડવા સંભવ છે

મુંબઇ ગીરગામ પોસ્ટ તા ૨૨ મી જુન ૧૯૧૫.

કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ ઝવેરી. એમ એ એલ. એલ. બી.

"આપનું બનાવેલું બીજા ધોરણ માટેનું અંકગણિતનાં મનોયત્ન" નામનું પુસ્તક મળ્યું. પુસ્તકના મનોયત્ન, તેમાંના દાખલાઓ, રીટો પ્રશ્ન પૂછવાની ઢબ, વગેરે જોઇ મારી ખાત્રી છે કે નાનાં બાળકોને ગણિત જેવો વિષય સમજાવવામાં શિક્ષક વર્ગને એ ઘણુંજ ઉપયોગી પડે એમ છે ખાસ કરીને પરચુરણ દાખલાઓનું જુથ ગોઠવવામાં આપે બાળકોના મનની કેળવણી ઉપર વિશેષ લક્ષ આપ્યું લાગે છે તમારા પ્રયાસને સારૂં ઉત્તેજન મળે એવી ઇચ્છા છે."

સુરત દેશાઇ પોળ તા. ૬-૮-૧૯૧૫.

ગુલાબભાઇ રઘુનાથજી

જુનિઅર એરિથમેટિક વગેરેના કર્તા.

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

બીજી ચોપડીનો ડિક્ટેશન શિક્ષક.

પાઠવાર અઘરા શબ્દો.

પાઠ ૧.	વાસ	ચંદ્રમા	દીસે
પરમેશ્વરે	આવ્યો	ઝગઝગે	કુકરેકૂક
કર્યું	તળાવમાં	ઉજાસ	કુકડા
વટેમાર્ગુ	ક્યાંથી	બનાવ્યાં	ફુટડા
ભક્તિ	પાધરમાં	સરજ્યાં	મધુર
પૃથ્વી	નાહવાના	કળાતું	ચંદ્ર
ધર્મશાળા	ધોવાના	સઘળું	પડ્યું
બનાવ્યો	ઓસરી	દયાળુ	ઉઠી
સુથારે	તડકે	સરજ્યું	મોઢું
નિશાળનું	ટાઢ	હોશિયાર	ખુણા ખાંચા
બાંધ્યું	ઉડાડવા	ઉઠ્યો	ખોળે
કડીઆ	અજવાળું	યાદ	ભક્ત
મધમધે	ઘોર	પાઠ ૨.	ધ્યાન
ફૂલ	અંધારૂં	પૂર્વે	ગવૈયાઓ
	મટે	ઝગઝગાટ	મુલ્લાં

ઉદય
ગૂં ગૂં
પત્ર
ખોલે
ઉમંગી
પંખેરૂં
ધાય
ઢોર
ફૂલ
ભૂલ
તૂલ
પક્ષી
ઊડ
પ્રભુકેરૂં

પાઠ ૩.

ઋતુ
મહીના
વસ્ત્ર
દિવાળી
કારતકી
કારતક
ટાઢ
માગશર
પોષ
મહા
પતંગ
ઉડાડે
ઉતરાણ
શિયાળાની
ઊનનાં
કપડાં
ક્યારે
ઉનાળામાં
ફાગણ
સૂદ
પુનેમે'
દહાડો
વદ
પખવાડીઆં
પંદરમી
તિથિ
ત્રાંસ
વારૂ
ચૈત્ર
વૈશાખ
જેઠ
ઝીણાં
ચોમાસું
અશાડ
શ્રાવણ
ભાદરવો
આસો
ખૂબ
બળેવ
દશેરા
પર્વ
કાઢ્યા

પાઠ ૪.

ગોકળઆઠમ
તૈયાર
ધોએલાં
કડકડતાં
નીકળ્યા
ભાઇબંધ
મળ્યો
એકઠાં
ગાડી
ઘોડા
ઠઠ
નાનુએ
આંગળી
વિખુટા
રસ્તા
હારબંધ
દુકાનો
છેડેથી

કંસારાની	કાપડીઆની	લીધું	અંદર
તાંબા	દીઠી	આપ્યું	પેઠા
પિત્તળનાં	સુતરાઉ	કૂદતી	આઘોજ
વાસણો	રેશમી	પાઠ ૫.	ઓરડીનાં
સુખડીઆનાં	ઊનનું	સોબત	ઠીકરૂં
હાટ	શણનું	સજ્જડ	નિશાન
પેંડા	સરૈયાની	ઘેલો	તાકીને
મિઠાઇ	હાંડી	ગાંડો	ઢગલેઢગલા
ખડકેલી	આરસા	ડાહ્યો	તૂટી
ખરાદી	અંજીરા	ત્રણ	ઘાટ
લક્કડ	નારંગી	પૂછ્યું	રાસ
ત્યાં	સંતરાં	કયાં	ડાળી
પલંગ	દ્રાક્ષ	પટેલની	હલાવીશું
પારણાં	ચોગાનમાં	મઝા	દોસ્ત
ઘોડીઆં	સિપાઇઓ	કહ્યું	કર્યું
લાકડાનાં	મિઠાઈ	શોખી	પછવાડેથી
રંગેલાં	ફૂંદડી	સમજાવીને	રખવાળો
રમકડાં	પુતળી	ઝાંપો	ઝપાટો
પુષ્કળ	કેટલુંક	ઉઘાડી	લગાવ્યો

નાસતો	નીકળ્યો	દિવસમાં	કહ્યામાં
થડ	સોબતનું	સાકરબા	ગમ્યું
માથું	ફળ	પુત્રનાં	દીધું
અથડાયું	મળ્યું	ઓવારણાં	ચૌટામાં
ભોંય	પ્રેમ	ફોઇપગલું	રઝળતો
છુંદાઇ	ડરશે	બાંધ્યું	રસ્તે
લોહીલોહાણ	ભાગ્યશાળી	લાડકવાયો	ગધેડાનું
પકડયો	વિદ્યા	પાડયું	ટોળું
લપડાકો	પાઠ ૬.	ભેટ	મસ્તીમાં
બચ્ચો	રખડેલ	ઉછેરવાથી	લાતાલાતી
નાઠો	લાલચંદ	કુટેવ	ચઢયું
જોયું	શેઠ	શીખ્યો	ગધેડાની
ઉભેલો	શેઠાણી	પોળમાં	લાત
ઝાલ્યો	છોકરું	અટકચાળાં	તંમર
ખેંચી	વચે	વિચાર્યું	ભેંકડો
સાત	આનંદ	ઇલાજ	તાણતો
ધોલો	રહ્યો નહિ	વંઠી	ઓળખીતા
ચોઢી	વધાઇ	નિશાળે	પહોંચાડયો
કાઢી	સાંભળી	મૂકયો	હાડવૈદને

બોલાવ્યો	ગાડરાં	ઢોરોને	અહીં
ખદખદતો	નીરતો	મૂકતા	કેદ
માર્યો	મોંહું	ખવાડતો	બાપુ
ઓસડ	બચ્ચું	પિવાડતો	ગોંધતો
ઓસડવેસડ	થાકી	જાળવતો	ગોંધી
વલે	ખાંધે	વિઆય	બંદીખાનામાં
સમજ્યો	મૂકી	ધણી	પાધરમાં
ભૂલી	ઝોકમાં	મહેનત	ચાંદનીમાં
માંડ્યું	છાંયે	સાચવણ	છુટું
શિખામણથી	બેસાડતો	બદલ	કૂદવું
સુધરી	વાંસળી	પૈસા	સારૂં
પાઠ ૭.	વગાડતો	વરૂ	ઠરેલ
જથ્થો	હૂંફમાં	શિકારી	કહ્યું
ઘેટું	બધાં	પ્રાણીઓ	સંભાળ
ત્યાં	ઊંઘે	અજાણ્યું	સપડાઇ
ભેંસો	સારૂં	મોજમાં	સમજાવ્યું
વાછરડાં	જતન	અભાગીઉં	બધાંએ
પાડાં	ગણાતો	પાઠ ૮.	ઊંઘ્યાં
લવારાં	ઊંચી	લાગ્યું	ફાવ્યો

છટકી	હઠીસીંગ	ઊંહ ઊંહ	વરઘોડામાં
ઠેકવા	નાહતાં	ઊડયો	કોટ
મૂકયાં	રિસાય	અંધારા	પાટલુન
આઘે	છેડાજ	ખુણે	પહેર્યાં
પહોંચ્યું	ભાગ્યે	વીંછી	ટોપી
આનંદે	આડોશી	કરડયો	કહ્યું
માંડયું	પાડોશી	ચીસ	ઘાસ
કોતરમાંથી	ભાઇભાંડુ	આવ્યું	ખુશીથી
વરૂએ	બનતું	ટેવ	તૈયાર
તરાપ	દહાડો	ઢોંગ	પાઠ ૧૦.
ઓડમાં	કંસારા	વેદના	વિષે
બચ્યું	જમણ	ભોગવવી	યત્ન
તાજું	વધારે	સારૂ	ભોંય
આણ્યું	માંદો	આણ્યું	ગભરાય
ફાડી	વાડકીમાં	પસ્તાયો	વણ
શિખામણ	મૂકયું	સમજયો	તૂટેલ
પાઠ ૯.	ગમ્યું	આપણનેજ	તાંતણે
રિસાળ	પીરસેલી	રિસાવાની	ચઢયા
મુદ્દલ	થાળી	તપાસી	શરૂ

માટે	આળસ	ઠર્યા	ચક્કરમાં
હેઠે	અનંત	બહાદુરસિંહ	દોડાદોડ
[illegible]	પાઠ ૧૧.	શિવશંકર	ઘૂમી રહ્યો
[illegible]	[illegible]	[illegible]	બેસાડે
વાટ	કચ્છ	સાંથવાળાએ	સાથીઓ
મંડયો	નંબર	કિલ્લો	થાકયો
ત્રણ	પ્રમાણે	બેસવાનું	જમણી
નહિ	બંધાઈ	હુમલો	ઉઠાડયો
હિંમત	સાથ	વચ્ચે	પેંતરા
હોંસથી	ઠરાવી	દોડવું	ફેંકી
બીડયો	નિશાળીઓ	પકડનારના	દોડ
છુટ્ટી	ગુરુજી	સુધી	પૂર
ધીરજથી	ઠરાવ્યા	ધૂળમાં	જોસથી
પહોંચ્યો	ગઢ	આસરે	ભૂલથાપ
નિરધાર	અજીતસિંહ	લીટો	ટપોટપ
ખંતથી	ઠાકોર	કાઢી	અંતે
યત્ન	રામશંકર	માન્યો	શાબાશ
કર્યો	સરદાર	અંતરે	સૌને
ચગદાઇને	ભિલ્લુ	માંડયું	

પાઠ ૧૨.

ફૂટ
છુટ્ટીની
ભાઇબંધ
પાદરે
ગેડીદડા
જાઉં છું
વિના
ડમણું
ક્યાં
પીતરાઇ
માંદો
ક્યારે
હમણાં
રંગ
જામ્યો
મઝા
અત્યારે
ધૂળ
દિવસે
બોલાવવાનું
શોભ
ખાતરી
સુનું
રસ્તો
બતાવું
અહીં
ઝટ
અહાહાહા
કહ્યું
યાદ
આવ્યા
સિવાય
ક્યાંએ
એટલું
મોં
પાળ્યું
ચાહ્યો
બોલ્યો
ડમવા
દીધું

પાઠ ૧૩.

મધમાખી
અર્ધું
સ્વાદે
ગણગણતી
દિવસ
પૂછ્યું
કુટુંબનાં
બેઉને
માણસો
છંછેડે
બંને
ડંખીએ
મૂકે
પીઠ
જુઓ
ઘાટ
સુંદર
જાઉં છું
સંભાળ
મુલકમાં
સોહામણી
પુડા
ભપકાદાર
દેખાઓ
ઉલટા
માલમતા
બગાડો
અર્ધું એ
નુકસાન
મધપુડામાં
ભરૂં છું
નવાઇ
સમજ્યા
નડીઓ

ઉપયોગમાં	પૂછ્યું	ફૂટયું	બરડ
બગાડ	કર્યું	ફુટેલું	ચીથરાંની
ચાહશે	વહેંચી	પસ્તાયો	પછાડીએ
પાઠ ૧૪.	તલપી	ભૂલ	ખેંચતાણ
માટીનાં	ઉલટભેર	વાંક	કાયર
પુતળાં	દોડતો	સાજું	આધો
મોસાળ	દેસ	રમકડું	વેળાસર
મોળાઈ	પુતળું	વિચાર	શણગારવી
ધાન્યથી	ભાંગ્યું	જગાડ્યો	હમણા
ટાઢી	એકઠા	હાંક્યો	ઓળખાણીઓ
અંગેઠી	ધોતલીમાં	ઉતાવળ	ચોટલો
સળગાવી	ધાલી	નહિ	લુગડાં
પોંક	ભાંગેલું	પાઠ ૧૫.	ઘરેણાં
ચટણી	ફૂટી	ઢીંગલી	તૈયાર
દિવસ	દઉં	તખતો	ફૂટી
ખૂબ	હોંસભેર	ઝૂટવી	બદામ
મોજમજા	દોડયો	ભાંગ્યો	અપાવ્યું
નીકળ્યો	સાંભળ	સરી પડયો	ક્યારે
હરી	આપ્યાં	ભાંગ્યો	જોએલું

કબાટમાં	સદા	સમજ્યાં	મંગાવ્યા
મૂકેલું	લેશ	ગભરાટમાં	મંગાવ્યું
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
માગ્યું	[illegible]	[illegible]	[illegible]
પરણાવીશ	કોય	માર્યાં	ઠેકાણે
સહીઆરો	પાઠ ૧૬.	ગણકાર્યું	પાઠ ૧૭.
વિવાહમાં	રામચંદ્રજી	સર્વે	વિચાર્યું
કહ્યા	દર્પણ	ડસકાં	વિષે
સંતાપ	પુનેમની	રોણું	બ્રાહ્મણ
હળીમળીને	સાંજે	ચઢયા	વિદ્યાર્થી
સાંભળ	કૌશલ્યા	ગોદમાં	મૂર્ખ
બંને	પૂર્વે	મધુર	બ્રાહ્મણનું
સંપી	ચંદ્રમા	હાલરડું	ધણી
સબળો	ઊગ્યો	રડ	ધણિઆણી
શોક	શ્રીરામની	ધીરા	ઊગે
ધરે	ઇચ્છા	દશરથ	ઊઠતાં
નિંદે	નાનકડા	કર્યું	કચરોપુંજો
બળવંતા	રૂપાળા	વળગ્યું	નાહીધોઇ
પરમેશ્વર	ધર્યાં	પ્રધાનને	ભક્તિ

વિદ્યાર્થીઓને	ભક્તિનું	ગાર્ડ	સૂવાને
ભણાવતો	પારણામાં	સ્ટેશન	હુંફાળું
કથા	સુવાડી	સંદેશો	પાથરી
ગુજરાન	સોંપી	સોંપ્યો	ચોથાએ
બેઉ	નોળીઓ	પહોંચાડી	દીપરો
પેટે	મોઢું	એટલામાં	પાડયું
છોકરાંછૈયાં	લોહિઆળું	રસ્તે	બદલે
કર્યાં	ગુસ્સો	ખોડંગતો	પસંદ
ઇશ્વર	ચઢયો	માયાળુ	શાબાશી
આધાર	બેડું	જાણ્યું	છાપખાનાવાળા
સૌ	દીકા	દુઃખી	ગોઠવણ
આંગણામાં	ભાંગીતૂટી	મદદ	જણાવ્યું
નોળીઆનું	સમજાવ્યું	ભાઇભાંડુ	આગગાડીના
બચ્ચું	માર્યો	દીકો	ગાર્ડને
તરફડતું	પસ્તાઇ	પાળ્યો	સરનામું
દયા	અભાગણી	નવાડયો	મિત્ર
દૂધ	પુત્રના	પાટા	રસ્તો
ઉછેરીને	પાઠ ૬૮.	બાંધ્યો	સડકથી
જન્મ	હોશિયાર	ત્રીજાએ	છુરો

ફેંકજો	ખબરદાર	દયા	ભણેલા
નીમેલ	પાઠ ૧૯.	ધરાયો	હોંશિયાર
ઠેકાણે	ડાળીએ	નહિ	હોશિયારી
ખડખડાટ	દોરડું	હડસેલી	મુલકના
સિસોટીનો	બાંધી	હીંચતા	નીમણુકની
દૂરથી	હીંચકા	ખસેડયા	હુકમ
સંતાડી	રીતસર	ચઢાવ્યો	શાહજાદા
પંપાળીને	ઠરાવ	સાથીએ	શાહજાદીઓ
પહોંચી	હિંચોળે	બઝાડી	વાતચીત
ઠરાવ	પ્રમાણે	ખવડાવ્યા	ચીતરામણ
પ્રમાણે	બિચારો	માન્યો	રમકડાંથી
ફેંકયું	ઉલટું	પાઠ ૨૦	તહેનાતમાં
કેળવ્યો	તોફાની	પાદશાહ	ગમત
આઠ	બાંધ્યો	ઓઢ્યો	છોકરવાદી
પંદર	વચ્ચે	ખલીફા	પાદશાહે
મિનિટ	માથું	રૈયતનો	પૂછયું
ઝપાટાબંધ	કોણી	શરીર	નામદાર
મોઢામાં	ઢીમણું	મજબુત	ધારૂં છું
ધણીનું	છાતીવાળો	દેખાવડો	ફરમાવશો

સમજુતી	ઐાદ્ધા	અહીંજ	ઉતરવા
દિવસ	બીઆં	કોહલાં	ત્યાંજ
ચટેલ્લો	કઠણ	કુતરાં	ઉતારીશ
ફરજંદોને	હૈયાના	૧૩	પહોંચ્યા
ઉછરે છે	નીમણુક	તરસ	મદદથી
બગડશે	૨૬	હમણાંજ	પાઠ ૨૧.
અલ્લાએ	પાઠ ૧૧.	ખોંખારો	પડછાયો
દેખાવડાં	આંધળો	સાંભળ્યો	ભાગોળમાંથી
ખેલતો	લંગડો	બોલાવ્યો	હાડકું
ગુનો	ઢેકા	અહીંથી	જડયું
સાંભળી	ઠળીઆવાળી	ચઢાવશો	ચાટે
વિચાર્યું	ભોંયમાં	પરમેશ્વર	ધૂળમાં
દીલમાં	ચઢયો	ચોકખું	દાટે
રૈયતની	ડોકે	કુઆ	કાઢીને
સંભાળ	રસ્તો	મદદ	કરડે
વિષે	ગભરાયો	મજબુત	અહીં
વિચાર	વિચારમાં	બંને	થાકીશ
બદલાઇ	જણાય	બેસાડી	પડાવવા
દીલગીરી	પક્ષી	ઘોરી	ખાઉં

મોંમાં	મુઓ	હડખાએલા	જુઠું
દોરતો	ખોળ	મૂર્ખ	છુટું
કિનારે	પડાવી	દેખાય	મૂકી દીધું
કુદકો	દાનત	હડખાએલું	ઉંચકયાથી
અર્ધી	ગુમાવ્યું	ગણકારતાં	અભડાયો
ઝટ	તાકે	થોડેક	ખુલ્લું
ભાંગેલો	ગુમાવે	પેડેજ	દેખાયા
પૂલ	**પાઠ ૨૩.**	કહ્યું	ભરોસો
ચઢયો	બ્રાહ્મણ	સંદેહ	બ્રાહ્મણે
અદેખો	ત્રણ	હડખાયું	ગુમાવ્યું
ભસવા	ડગ	દરકાર	**પાઠ ૨૪.**
મોઢામાં	બકરૂં	ઠાવકુ	વિષે
દેખાતું	ખરીદ	પહેરેલું	મનુભાઇ
માર્યાં	કર્યું	દેખાઓ	ભાનુએ
થાકીને	વાટમાં	શિકારી	માર્યો
ભોભાં	મળયા	શિકાર	લડતો
મળ્યું	વિચાર	હડખાયું	કર્યું
નહિ	કર્યો	બચકું	ફકત
ભૂખે	માથું	વિચાર્યું	લખોટો

પૂછીને	**પાઠ ૨૫.**	સૂણી	દુઃખથી
પૂછયું	કુહાડી	સાદ	મૂલ્ય
પૂછવાનું	પિતાની	વદે	ઠરાવ
ગોળમટોળ	બન્ચો	માથું	રૂપીઆ
ચળકતો	ભાયડો	કાઢી	હૈયું
ચટાપટા	બહાદુર	સંપત	પંપાળતાં
ગમ્યો	શાણો	જગનાથ	કહ્યું
બગાડયું	ઘાવ	**પાઠ ૨૬.**	બચ્ચા
છીનવી	ભાળે	છૈયંછોકરે	પરદેશીને
ખોટું	ખેલતો	ભરપુર	સોંપું છું
એટલુંજ	ઝાંપે	પૈસેટકે	બાંધી
વિના	તળાવે	હાલત	દુઃખ
સમજ્યો	હલ્લાવ્યું	બગડતી	બરદાસ
પૂછયા	નિહાળ્યું	ખૂટી	ખાવાનામાંથી
ભરોસો	ડર્યો	ખૂબસુરત	ભૂખ્યો
શિખામણ	દીઠે	ઉમદા	પરવડે
ભૂલીશ	પડી	દેશાવરથી	પૈસા
નહિ	સદા	પસંદ	ફેંકી
———	ઝૂલતાં	ભૂખના	ભૂખે

વેચ્યો	ફુટડા	વળ્યું	પેઠું
જુઓ	ક્યાંથી	ખડખડાટ	જરદીના
પ્રાણી	શિકારીઓનું	ઝાલ્યું	વાસણ
હેત	લલકારવું	વખોડતું	ગભરાટથી
પાઠ ૨૭	ભસવું	સંકટમાંથી	માર્યું
ચોકખા	ઊઠ્યું	ફસાવી	રંગાએલું
ત્યાં	નાઠું	વિચારે	સિંહ
પડછાયો	છલંગ	વખોડવી	દીપડા
શીંગડાંનો	ઠેકડા	વખાણવી	પ્રાણી
લાગ્યું	દોડ્યું	પાઠ ૧૮.	વિચાર
શીંગડાંથી	આઘે	નકલ	ગભરાશો
શોભે	પારધીઓ	શિઆળ	પરમેશ્વરે
એટલામાં	છેટે	દિવસથી	સૌને
પાતળા	દોડતું	ઇચ્છા	પ્રધાનનું
જણાયા	પાધર	ભૂખ્યું	પથારી
બડબડવા	વટાવી	શહેરમાં	આંગણે
લજવ્યું	પહોંચ્યું	ભર્યાં	સોંપ્યું
સુંદર	ફેલાએલી	ગભરાયું	ચટાપટા
દેખાત	ખેંચતાણ	રંગરેજના	ડીલ

લુહારની	મેળાપ	અભેસીંગ	તરાપ
કોઢમાં	અહીં	બાપકર્મી	ઠેકાવી
પેઠું	હેતથી	રાયપુરમાં	માથું
ભઠ્ઠીમાં	ચટભડી	મોહનસીંગ	ઉડાવી
સળીઆ	નડવા	માનસીંગ	દીધું.
ધગધગતા	મોંઘે	પરણાવ્યો	બહાદુરી
ચાંપ્યા	શેખી	રાજપાટ	બનાવ્યો
દાઝયું	ચોટામાં	સોંપ્યું	લશ્કર
પાઠ ૨૯.	બેઉ	તીર્થમાં	હિંમત
જેઠ	રડયું ખડયું	વતન	લૂણ
મહીનામાં	પૂછયું	છોડયું	તૈયાર
નાનુભાઇનાં	ચઢાવી	દૂરના	ફતેહ
લગ્ન	દાદીમા	દેશમાં	દહેરામાં
દાળ	શેરડી	ઉદેસીંગ	પ્રાર્થના
સાકર	ભારેખમ	હોંશિયારી	ચંટ
આણ્યો	ઉપયોગમાં	દશેરાનું	તડંગધુમ
વહુને	સૌ	પર્વ	ડંકા
પિએરથી	પાઠ ૩૦.	મેદાનમાં	ફરફરતાં
ઢાંકણે	આપકર્મી	ઓચીંતી	નિશાનો

દુશ્મનની	ચર્યો	ગજા	હંમેશાં
તૂટી	કૂદતો	ઉપરાંત	ચોકખાં
લડાઈ	તડુકતો	પેટ	ભૂલ્યો
ખૂબ	ખાબોચીઆમાં	ફુલાવવા	ધ્રૂજતો
ફેંકયો	દેડકું	**પાઠ ૩૨.**	સોભાગચંદ
ઠેકડે	ચગદાઇ	લાલશંકર	ધ્રૂજે
પહોંચ્યો	ગભરાતું	દિવસે	ધરમદાસ
મુઓ	કૂદતું	શિખામણ	ગુરુજી
નાસભાગ	ઠેકડા	ખરાએલે	પહેર્યાં
ભેટયા	દોડી	નિશાળમાં	ખાદીનાં
વરમાળ	શકતું	કહ્યું	ધોએલાં
પહેરામણીમાં	દેડકી	ભિખારીનો	ટાઢ
મેળવ્યું	ચઢાઉ	રસ્તો	ઝીણાં
નહિ	ફુલાવી	તળાવડીમાં	ઋતુમાં
પાઠ ૩૧.	ફુલાવ્યું	ઉતર્યો	સાહુકારનો
બગદ	દુઃખ	લપસી	લુગડાં
દેડકો	વેડે	અંદર	નાહતાં
તળાવમાં	ગુસ્સે	કાઢવા	વર્ગમાં
દેડકાં	ફાટી	ખરડાયાં	કચરાશા

ભૂલતો	જડ્યો	શેલો	સંસાર
ડીલ	પાડોશમાં	ધોબી	નવરંગી
બગડવાથી	અહીંથી	ધોબણનાંજ	ફૂલ
કસ	હમણાંજ	રાજમાર્ગ	શોભતાં
બોરીયાં	બળદને	ઢુંકડું	તરુપાન
છુટા	દોરીને	નજીક	કરાડ
ટોપી	સ્ત્રી	વસ્યા	સિંધુ
ધોનાર	ખાતરી	ખંતીલા	સરિતા
પાઠ ૩૩	પગલાં	હોશિયાર	ઘાટ
ઉપયોગ	ફાટ	પુષ્કળ	રળિઆમણી
બ્રાહ્મણના	અર્ધા	પૈસા	વનવાટ
વાણીઆના	ઢંકાયલાં	મેળવ્યા	શિઆળે
ભાઇબંધી	જાણ્યું	પાઠ ૩૪	શીતળ
શહેરમાં	આંગળાંમાં	પ્રભુનો	ઠંડક
ધંધો	અંગુઠીઆં	મહિમા	સૂર્યનો
બ્રાહ્મણે	જોડવાં	જગપતિએ	નિરધાર
દેશાવર	ઘાલેલાં	રચના	દિવસમાં
પસંદ	નિશાનીઓ	પ્રાણીઓ	ઝૂલતાં
સારૂ	ક્યાંથી	સરજાવ્યાં	મધુર

નાદ	તંબુ	છાંટે	પૂર્વે
સૂદર્મા	તાણેલ	ચૌટાં	લીમડાનો
ચંદ્રતણી	નાળિએરી	ગુંજાર	કસરતશાળા
આનંદ	તાડ	ચાંદની	સાંજે
મેદાન	ધજા	સ્વાદે	કસરત
આંખડી	વાવટા	શિખંડ	આથમે
સાંભળવાને	પૃથ્વી	પશ્ચિમ	આથમણી
કર્યું	પલ્લવ	દક્ષિણ	ઓળો
દાંત	શરીરે	સુખી કું	વસ્તુઓ
ચાવણું	પોપટ	પાઠ ૩૬.	ઉત્તર દિશા
ઉપકાર	કલ્લોલ	દિશાઓ	દક્ષિણ દિશા
કળા	તીતર	પશ્ચિમ	દહાડે
સરજી	કબુતર	નિશાળની	અંધારી
પાઠ ૩૫	પંખી	ટેકરાઓની	કડણુ
વસંત	વિશેષ	જાઉં છું	હંમેશાં
ઋતુ	બેશ	ઊગતો	દીઠામાં
સ્હોય	કેસુડો	ઉગમણી	પીડ
વનસ્પતિ	ધોળીને	પૂર્વ	જમણા
વિશાળ	ફુવારા	દિશા	---

પાઠ ૩૭

નિશાળનો
નકશો
સ્લેટ
બેસતા
દહાડે
વિજયા
બારણામાં
સાથીઓ
પૂરતી
મુકુંદ
કાઢેલો
દાંડી
કાઢી
ઠાકોરદાસ
એટલે
પ્રમાણે
કાઢતાં
નંબર
કહ્યું
જોઉં
દોડતો
સમજણ
જુઓ
મથાળે
ઉત્તર
દિશાઓ
ત્યાં
મૂકી
પૂર્વ
પશ્ચિમ
દક્ષિણ
ફુટ
ફુટપટી
લંબાઈ
પહોળાઈ
રસ્તો
બતાવ્યો
જણાવવાને
વચમાંથી
ભૂસી
ઓટલો
ઉતરવાને
મધ્યમાં
પગથીઉં
મૂક્યું
થોરની
કસરતશાળા
લંબચોરસ
પગથીઆની
પાટીઆથી
ચઢતી
ગેલેરીઓ
બેઠકોની
ટેબલો
મૂક્યાં
માસ્તર
ખુરસી
શાબાશ
સમજાવતાં

પાઠ ૩૮

સ્ટેશન
કાઢતાં
શીખ્યો
શીખવશો
સ્લેટ
પૂર્વ
પશ્ચિમ
નિશાન
મુકાવ્યું
ડગલાં
વચ્ચે
ચાળીસ
મૂકી
અડકેલાં
નિશાન

ઓળંગી	ઢોરો	મઝા	વાળુ
ચીતરવી	વળ્યા	પશ્ચિમ	સગડીની
દોરી	આંબાવાડીમાં	કાંઠા	મનસુખ
પ્રમાણે	પહોંચ્યા	ભાડું	મોસાળથી
પૂલ	નિચાણમાં	વહેણ	દહાડે
ખેતરો	ચતુરલાલ	બતાવ્યું	ગમ્યું
ઠેકાણે	વહેળો	ચાલાક	શીખવતા
મથકની	ટેકરી	અહીંથી	ચઢયા
ગોચર	ઢાળ	ડાંગરના	રૂપીઆ
સમજ્યો	આસપાસનો	પાળ	ખાડો
પાઠ ૩૯	દેખાવ	કયારડા	ગંધ
સહેલ	સૌ	હોશિયાર	પુરાવી
દહાડો	દહેરું	ઊંચી	નંખાવવા
વર્ગ	ધજા	સુગમ	બંદોબસ્ત
ભરાએલો	ઊડતી	મસ	મુસલમાનને
વગડામાં	ઇશાન	પુરો	હવાલદાર
ખૂશ	ટાઢો	પાઠ ૪૦	ઢેડ
નીકળ્યા	લહલુ	અધિકારીઓ	મામલતદાર
પોપટામાં	તળાવ	શિઆળામાં	ભરણાના

રાવણીઓ	લુગડાંવાળો	ખેડુત	ત્યારે
તાલુકે	વેણીલાલ	ખેતરમાં	પશ્ચિમ
ઢેડને	ગેરહાજર	દુકાનદારો	આથમે
તલાટી	માંદો	ઉઘાડે	આથમ્યા
સાહેબ	દાક્તર	નિશાળે	સળગે
પૂરવા	પાઠ ૪૧	ઊગતો	વાળુ
હારભાઇ	આકાશ	પક્ષીઓ	તૈયાર
કોથળી	સોનેરી	પક્ષી	દહાડાનો
ક્યાં	પથરાઇ	શોધવાને	ઘોંઘાટ
ખેડ્યું	વાદળાંની	ઊડતાં	ધીમેધીમે
જાઉં છું	ધગધગતા	સઘળી	ચોતરફ
ત્યાંથી	અંગારા	વનસ્પતિ	અંધારૂં
વહેંચતો	અજવાળું	ખીલતી	પાઠ ૪૨
હુંડી	ચળકતો	મધમાખો	લક્ષ્મણ
માસ્તર	ઊગે	ખીલેલાં	રામચંદ્ર
બોલાવ્યા	ઊઠે	ફૂલો	ઊઠી
ટપાલી	દાતણપાણી	ચૂસે	સ્ટેશન
એટલામાં	ઘંઘે	ડુંડા	ટાઢ
ધોએલાં	વળગે	આનંદ	ઠંડી

પૂંકાય	ઉખડી	સઘળાં	થાઉં છું
મોઢું	ફળીઉં	સાંભળવાનું	ઝાંખો
સર્વે	ભૂલ	થોડાંક	પ્રમાણે
વચ્ચે	છેટેના	સહેલાઇથી	કહાણી
પહોંચ્યા	દરીઆ	ચુરો	કયાંથી
ટિક્કિટ	વાદળાંને	ખડીઆમાં	વિષે
બારણાં	ઘસડી	ડુબાવી	પૂછો
કયાં	ધાન્ય	પાટીઆ	સાંભળો
ગુંગળાઇ	ખેંચાઇ	શરીરમાંથી	જન્મ
બીજું	ફૂલમાંનો	કણ	તળીઆ
પ્રાણી	ઉનાળામાં	ચોંટી	સેંકડો
બારણું	અકળામણ	અક્ષરો	ઉંડા
ઉઘાડી	સમજવામાં	સેકાઉં	જંતુઓ
ઝપાટો	પાઠ ૪૩	પીગળતો	બનાવ્યો
તોફાન	નિર્દય	ચૂસી	ડીલમાં
નળીઆં	કકડો	ઓગળતો	છિદ્રો
ઉથલી	મૂલ	ભઠ્ઠીમાં	થર
ખેતરમાંનો	પૈસાના	કઠણ	દબાઇ
મૂળમાંથી	દુઃખ	ગાંગડો	ઊંઘ

ચાંચવા	ટીપવાથી	ટાઢું	હકીકત
પાવડા	લાંબાં	પાઈ	પસંદ
ભોંયમાંથી	પાતળાં	પૈસા	ધાતુ
ખોદીને	ભોંયમાંથી	સિક્કા	ખાણમાંથી
કોથળામાં	ચળકતું	સિવાય	જસત
અહીં	પતરાં	ટંકશાળ	મેળવણીથી
આણ્યો	લોટા	પાઠ ૪૫	ખૂબ
હકીકત	લોટીઓ	પિત્તળ	પીગળીને
પાઠ ૪૪	ચંબુ	પિત્તળના	કઠણ
તાંબું	નાળચાં	દહાડો	તાળાં
તાંબાનાં	તાંબાકુંડી	દલસુખને	મજાગરાં
વાસણો	કથરોટ	પૂછ્યું	કડાં
પુષ્કળ	બેડાં	ક્યાંથી	સાંકળો
ધંધો	ઝાંખાં	વિષે	આપણા
કંસારા	માંજીએ	શીખવ્યો	વાપરવાનાં
ટં ટં ટં	થર	ધાતુ	ઘણાંખરાં
પતરાં	બાઝેલો	વર્ગના	ઝાંખાં
હથોડા	કાટ	છેલ્લો	તપેલાં
ટીપે	ખાટી	જાણતો	થાળીઓ

લોટા	પાઠ ૪૬	મૂળ	દરો
લોટીઓ	વર્ગ	તદન	ધરો
વાડકા	છોડતી	શકાતું જ	દાંડી
તાસકો	ઊગી	ઊગે	જડ
બરણી	નીકળ્યું	ઝીંઝવો	ઉપલાણે
પવાલી	રસ્તામાંથી	ચરાઉ	પાણીવાટમાં
શિરોઇ	જુઓ	ખેડુતો	ઊગ્યું
ખાટી	છોકરૂં	સુકવીને	સુંવાળી
કટાઇ	પાંદડીનું	પુળીઓ	સરકટ
ચઢાવી	કુમળું	ગંજી	વાટ
જલદી	ત્યાં સુધી	તળવાની	સુકાય
કટાતું	છાપરાં	ગડીઓ	સાદડીઓ
માંજેલાં	દોરી	સુગંધ	સુપડાં
ચળકતાં	વણીને	મોથ	ટોપલીઓ
ચળકાટ	ખાટલા	ખુજળી	પાંદડી
સસ્તું	મુળીઆં	ધુપેલમાં	તમાકુ
કુંચી	સોયા	અત્તર	કૂટીને
દોડતી	ધારવાળી	પાંદડીવાળું	પલાળે
	એટલાં	જાળ	મંજ

પાઠ ૪૭	કડબ	છાશ	તાત
ગુચ્છો	નવાઈ	મજબુત	સઘળો
સાંઠા	ઢોરને	કૌવતવાળું	સંસાર
ચંદુલાલ	રાતડીઆને	ગએલા	ફૂલ
પરાળ	મીઠો	હોઉં છું	ધાન્યને
પાંદડી	**પાઠ ૪૮**	ઊંઘ	નીપજાવે
આંઠા	ખેડુત	આળસુ	અન્ન
કાતળી	વસ્ત્રો	સુથારે	લઈ
ઇબ્રાહીમ	ધંધામાં	બનાવ્યું	સંતોષે
ઝીણું	સખત	ખેંચી	ઉત્તમ
સેંકડા	પહોંચ્યું	કોશ	**પાઠ ૪૯**
ઘઉં	સામટું	હળપુણી	કેશવરામ
મહીકાંઠા	ભાથું	લુહારે	દિવાળીને
નાગલી	રોટલા	ચવડું	ટાંકણે
થેક	અથાણું	સડ	કયારડા
શામળ	ચટણી	ધુસરી	પૂછ્યું
છડીને	ખવડાવું	બળદ	ઝપાટો
ઢેબરાં	કોઢમાં	છડા	ઘરૂ
ખસલી	નીરૂં	ખેડાઇને	તરૂ

ઉખેડી	વેંત	પાઠ ૫૧	ઉપયોગી
છુટું છુટું	ગાંઠા	રોટલી	પૈસાદાર
ઝીલવો	વારૂ	રસોઈ	પાઠ ૫૨
કીચડ	પીતને	તપેલી	મધમાખ
સુકવશે	અગિઆર	વચ્ચે	મધપુડો
હાણા	ડુક્કર	બેઉ	લટકતો
ભરડીને	શિઆળવાંને	સાંભળતી	વાઘરી
ખાંડવાથી	પેસી	દાંત	કામળો
રાંધીને	નુકસાન	ઘરડાં	ઓઢીને
પાઠ ૫૦	અટકાવવાને	ઉજાળો	ધુણી
શેરડી	સંભાળ	દૂધ	ભગાડયું
રણછોડ	પાકટ	સફેદી	ઇચ્છા
કોલુ	કોલુમાં	ચુલા	ફૂલ
સાંઠા	પીલવાથી	રંધાઇને	પંડે
સંબંધો	તાવડામાં	માંદાં	ઈંડાં
પુષ્કળ	ઉકાળે	દળી	મૂકવાનું જ
ખાતર	ઉકાળતાં	લોટ	ખુણાવાળાં
કકડા	ઘટ	કણેક	ઉછેરવામાં
દબાવી	ટાઢો	હિસાબે	જન્મ

એકઠું	પાઠ ૫૩	ગળી જાય	દીઠી
રક્ષણ	બતક	બચ્ચાં	નહિ
સિવાય	મરઘાં	જાળવે	વારૂ
ડંખ	શેખ કાદર	ખડખડે	ચીં ચીં
આળસુ	મુસલમાન	ત્યારે	નાખ્યા
મહીના	પહોંચ્યા	બીકણ	એકદમ
ચોકખાં	ખાબોચીઆ	છેડવા	ઊડતી
જંતુને	વારંવાર	ધસીને	ઉપાડી
અહીં	પીછાં	માંજર	ઊડ ઊડ
દયા	ચીકટ	દીપે	અણીદાર
ત્યાંથી	ભિંજાતું	ઉકરડા	જીવડાં
હુન્નરતણી	કાદવમાં	ખોતરવાની	૨
ચૂસી	હાંડીઓ	ટેવ	તણખલાં
જીવડું	જોડાએલાં	વહાણું	વસ્તુના
હીસે	દાંત	કુકરે કૂક	ખુણે ખોંચરે
આળસ	દાઢ	ધપે	પીછાં
કરોળીઆ	અણીદાર	વળગું છું	ઊન
મંકોડા	ઝડપથી	પાઠ ૫૪	ગોઠવી
ઉદ્યોગી	ભિંજાય છે	સોએ	ઈંડાં

ભુરાં	કેશવાળી	ટકોરીઓ	ઝુમખો
ટપકાં	જાંઘના	ખાડાઓ	ગધેડું
દિવસે	થાપા	કુદાવે	વહ્યા
ઊડતાં	નક્કર	ઉપયોગી	ધણી
મેળવતાં	દાબડો	જીવ	સંભાળ
રઝળીને	સપાટ	ખેંચે	અડીઅલ
ધીમે ધીમે	ભોંય	શિકારમાં	ઠોઠ
ફાયદો	ઝપાટાબંધ	બરદાસ	મહેનતુ
નુકસાન	વચ્ચે	લગભગ	ધીરજવાળું
વીણી વીણી	દાંત	ત્રીસ	બરદાસ
સમડી	ચપટા	પાઠ ૫૬	કહ્યાગરું
બચ્ચાં	ભુસું	પ્રાણી	સિવાય
પાઠ ૫૫	મડ	જગુભાઇ	તબેલામાં
પ્રાણીનો	દોડનારૂં	નાળબંધ	ટટ્ટુ
સુંદર	પાણીદાર	ઉંચકી	ખચ્ચર
પુછડી	નીમકહલાલ	વિચાર	ઠુંઠું
ગરદન	પ્રીતિ	ગધેડાને	ડુંગરા
સુંવાળા	બીકણુ	શોકે	પાઠ ૫૭
ચળકતા	શરત	પુછડીને	ગોકળગાય

તફાવત	પેટ	ઉંચું	ઘેરા
ધડ	પેડુ	સૂંઘી	ખુલતા
ડોકું	કેડો	જોયું	પડીકાં
મોઢું	નીચલા	સુંવાળી	કીરમજી
મોંમાં	ઢીંચણ	દાઢી	પાઘડી
દાંત	થાપાને	મઝાની	સેલાં
તાળવું	જાંઘ	ફીકર	બાયડીઓના
મોઢાને	સાથળ	ધબાકો	સાલ્લા
હોઠ	પાટલીની	સાંભળ્યો	ચઢાવે
હડપચી	તળીઉં	સંભળાયો	મેળવ્યો
પાંપણ	પછવાડે	વરતુડું	કેસરીઓ
લમણાં	એડી	જ્ઞાન	તપખીરીઓ
શીંગડાં	ઘુંટી	ઇંદ્રિય	નારંગી
મૂળ	પાઠ ૫૮	પાઠ ૫૯	જાંબુડો
ત્યાંથી	ઇંદ્રિયો	રંગરેજની	કથ્થાઈ
વચલે ગાળે	સ્વાદ	કોસમભીઆં	રાખોડી
કાંડું	જાણ્યું	સૌથી	ધોળો
હથેલી	લાંબું	કપડાં	સમજ્યો
આંગળાં	ટુંકું	છુટીને	સાળ

ઓછાવત્તા	ઉઘાડા	દેશી	રંગદાર
ગુલાબી	ફાટી	વાણીઆની	પશુ
પાઠ ૬૦.	દહાડામાં	છીંટ	પંખીને
લુગડાં	બનાત	ખાદી	ઢાંકણુ
ઉઘાડો	ફલેનલ	બાસ્તો	પરમેશ્વરે
મૂજે	ધોતલી	સેલું	રૂવાં
ડીલ	અંગરખી	જામદાની	ગરજ
ટાઢ	ઊગે	જંગલી	માછલાં
ટેવ	કાંતીને	ચામડાંનાં	ભીંગડાં
નઠારી	સુતર	ચાહ	શરીરનું

જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો

દિવાળી. શિયાળ. શિયાળો. વિખુટા. પિત્તળ. પિઠાઇ. સિપાઈ. ઇલાજ. શિકાર. શિકારી રિસાળ. રિસાળ. રિસાવું. બિલ્લુ. કિલ્લો. સિક્કો. વિવાહ. ઇચ્છા. સિસોટી. બિચારો. વિચાર. વિચારી. વિચાર્યું

પિએર. ભિખારી. નિચ્ચાણુ સિવાય. વિઆચ. શિરોઇ. હિસાબ. નિશાન. નિશાનો. નિશાની. વિદ્યાર્થી. વિશાળ. વિશેષ. વિજયા. ઇશાન. પિવાડતો શિખામણ. નિહાળ્યું. શિઆળવાં. નિરધાર.

ડુક્કર. મુદ્દલ. ઉત્તર. ખુલ્લું. મુક્કો. છુટ્ટી. ગુસ્સો ઉદ્યોગી. ગુચ્છો મુકુંદ. કુટુંબ. સુથાર. ઉજાસ. ઉનાળો સુવાડી ગુમાવે. કુહાડી. ઉડાવી. ફુલાવી. ફુવારા. મુળીઉ. સુખાઉં. ફુરાવી ઉઘાડી. ઉઘાડો. ડુબાવી. જુવાર. કુદાવે. ગુમાવ્યું. મુકાવ્યું. ફુલાવ્યું. પુષ્કળ. દુશ્મન. ઉઠાડયો. ઉડાવવા. ફુલાવવા.

ચીસ. રીસ. ઠીક. શીખ. ડીલ. પીછું. પીઠ. બીડ. પીવી. તીણી. દીઠી.

ફૂલ. ભૂલ. તૂલ. પૂલ. મૂલ. ખૂબ. ખૂણા. ઊન. દૂર. પૂર. ધૂળ. સૂદ. લૂણ. મૂળ.

ધણિઆણી. રળિઆમણી. અગિઆર. લોહિઆણું. હોશિયાર.

કઠિન શબ્દો

ચૂટી, તૂટી, ફૂટી, ઊડી, ઊંચી, ઘૂમી, પૂરી, સૂઝી, ભૂસી, ઊગી, ચૂસે, મૂર્ખ, સૂર્ય, પૂર્વ, ધ્રૂજે, રૂ, રૂડું, ફૂટેલું, ફૂટ્યું, પૂછ્યું, ભૂખ્યું, ઊડ્યું, કૂદતું, કૂદતું, ઊગ્યો, ભૂખ્યો, તૂટેલો, ઝૂંટવી, ચૂકેલું, ભૂલીશ, ઊગતો, પૂરવા, રૂપીઆ, ધ્રૂજતો ભૂલથાપ, ખૂબસુરત,

ચંદ્ર, વંઠી, ખંત, તંબુ, જંતુ, ચંબુ, ઘંટ, બંધ, ઠંડી, ધંધો, ગંજી, પંડે, ડંખ. અંધારૂં, ચંદ્રમા, પંખેરૂં, રંગેલું, અંજીર, સંતરાં, તંમર, નંબર, છંછેડે, ડંખીએ, અંગેઠી, સંતાપ, સંદેશો સંતાડી, સંભાળ, સંઘાત, સંકટ. સંતોષ. સંબંધી, સંસાર, કંસાર, કંસારો, પંપાળી, લંગડો, ખંતીલા, ઠંડક, હંમેશાં, અંગારા, ટં ટં ટં, રંધાઈ, મંકોડો, જંગલ, જંગલી, પંદરમી, બંદીખાનું, રંગદાર, રંગાએલું, ઢંકાએલું, અંગુઠીઆં, નંખાવવું, ટંકશાળ, સંભળાયો, અંગરખી,

બાંગ, હાંડી ગાંડા, ઝાંપો, ખાંધે, ફાંફાં, ભાંગી, દાંડી, કાંટો, સાંઠો, ગાંઠો, ઝાંખો, દાંત, બાંધ, તાંબું, લાંબું, કાંડું, માંદું, વાંસળી, ચાંદની, આંગણું, બાંધ્યો, આંધળો, ચાંપ્યું, ભાંગ્યું, ટાંકણું, ગાંગડા, માંજીએ, સાંકળો, માંજેલું, પાંદડી, ડાંગર, ખાંડવું, રાંધવું, માંજર, પાંપણ, કાંતણું, ઢાંકણું, સાંભળ્યો, તાંબાકુંડી.

નિંદે, સિંહ, સિંધુ, ઇંચ, ઇંડું, હિંમત, કિંમત, હિંચોળે, ભિંજાતું, ભિંજાય.

વીંછી, સીંચી, છીંટ ચીં ચીં, ઢીંગલી, ઢીંચણ, હીંચકો, શીંગડાં, ભીંગડાં,

ઉંડું, હુંડી, ઉંચકી, કુંવર, ગુંજાર, ઢુંકડું, ફુંકાય, હુંફાળું, છુંદાઇ ગુંગળાઇ, સુંવાળી.

ઊંચ, ઠૂંઠ, મૂંજ. ઊંહ, ગૂં ગૂં, ભૂંકે, સૂંઘી,

પેંડા, વેંત, ભેંકડો, સેંકડો, પેંતરા, ખેંચાઇ, ખેંચતાણ.

મોં, ભોં ભોં, ઢોંગ, પોંક, ચોંટી, સોંપી, સોંપ્યો, ગોંધતો, ખોંખારો, ધોંધાટ,

દિશા, પિતા, વિષે, મિત્ર, ચિત્ર, વિદ્યા, છિદ્રો, શિખંડ, દિવસ, શિવશંકર,

ઋતુ, સુનું, જુઠું, ભુસું, છુટું, છુટો, સુબો, જુનો, ચુરો, ચુલો, ભુરો, મુઓ, બુરૂં, ભુરૂં, મુખી, સુખી, સુધી, ધુણી, ખુણા, કુઆ, કુવા, ફુટ, પુત્ર, કુકડા, ફુટડા, ઉદય, પુતળી, ફુદડી, મુલક, ઉલટ, ઉલટા, ઉલટું, ડુભચો, પુંછડી, ઉમર હુકમ, કુતરૂં, હુમલો, કુદકો, ઝુલતાં, ઉમદા, ખુરસી, સુગમ, લુગડું, ઉથલી, ઉખડી, કુમળું, સુપડું, ધુસરી, ઉજાળો, જુમખો, સુતર, પુનેમ, કુટેવ, ઉછેરી ઉભેલો, ઉંચક્યું, ઉતરાણ, ઉતારીશ, ઉછેરવું, ઉકાળતાં, ઉકરડા, ઉગમણી, ઉપરાંત, ઉપલાણ, ઉપયોગ. ઉદેસીંગ. ગુજરાન, નુકસાન, ફુટપટી, સુખડીઓ, સુતરાઉ, સુકવશે, મુસલમાન,

ત્રીસ. હીરો દીઠો. મીઠું. તીર્થ. દીધું. સીધું લીસું. લીલું. ટીપે. દીસે. ધીમે. પીળાં નીરૂં.

શીખ્યો. ભીડયો. નામ્યો. ઠીકરૂં શ્રીરામ. દીપડો. નીમેલો. ઢીમણું. છીનવી. કીમતી. શીતળા. તીતર. કીચડ. જીગરૂં. ચીકટ. પીરસેલું. પીતરાઇ. નીમણુક. પીગળતો. કીરમજી. બીલાંછમ. શીખવશો નીમકહલાલ. ચીતરામણ.

કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.

ચંબુ. તંબુ. જાંબુ. જંતુ. સિંધુ. વાળુ. દયાળુ. માયાળુ. ગુરુ. ધરૂ. તરૂ, શરૂ વરૂ. વારૂ મનુ. નાનુ. ભાનુ. વહુ બહુ. બેઉ. ઋતુ. ધાતુ. વસ્તુ. બાપુ. પેઢુ. કોઠુ ટટ્ટુ. પશુ. ચરાઉ. ચઢાઉ. સુતરાઉ. મહેનતુ. તમાકુ. આળસુ.

તિથિ. મિનિટ. ટિકિટ. | હિંમત. કિંમત.

નહિ. જગપતિ. પ્રીતિ. વનસ્પતિ. ભક્તિ. યુક્તિ. જુક્તિ.

ખેડુત. બહાદુર. પાટલુન. નીમણુક. હળપુણી. અઠવાડીઉં. પખવાડીઉં. અભાગીઉં પગથીઉં. ખાબોચીઉં.

ઝટ. ઘટ. કાટ. ઘાટ. ફાટ. માટ. વાટ. છાટ. છીંટ. ફુટ. પેટ. ભેટ. લોટ. સપાટ. સ્લેટ. પોશાટ ગભરાટ. ચળકાટ. રાજપાટ. ખડખડાટ.

ઠેઠ. મઠ. પીઠ. જેઠ. શેઠ. હોઠ. હોઠ.

ગઢ. ટાઢ. દાઢ. દૃઢ.

રત. માત. રાત. લાત. હાલત. હેત. ખંત. સંપત. અનંત. [વદ. રદ. યાદ. સૂદ. કેદ.

જોડાક્ષર.

પરમેશ્વરે, કર્યું, ભક્તિ, પૃથ્વી, ધર્મશાળા, બનાવ્યો, બાંધ્યું, આવ્યો, ક્યાંથી, ચંદ્રમા, સરજ્યાં, સરજ્યું, ઊડ્યો, વર્ણન, ભ્રમર, પૂર્વે, ચંદ્ર, ભક્ત, ધ્યાન, ગુલ્લાં, પત્ર, શ્રાવણ, વસ્ત્ર, ત્રીસ, ચૈત્ર, પર્વ, રસ્તો, પિત્તળનાં, લક્કડ, પુષ્કળ, દ્રાક્ષ, સજ્જડ, ડાહ્યો, દોસ્ત, બચ્ચો, ઝાલ્યો, પ્રેમ, ભાગ્ય-શાળી, વિદ્યા, પુત્ર, શીખ્યો, વિચાર્યું, મસ્તીમાં, પહોંચાડ્યો. જડ્ડી, બચ્ચું, પ્રાણીઓ, અજાણ્યું, સમજાવ્યું, ઊંઘ્યાં, મુદ્દલ, ભાગ્યે, કરડ્યો, પસ્તાયો,

પહેર્યાં, યત્ન, ફળ્યો. ભીડયો, છુટ્ટી, નિર્ધાર,
ચકભિલ્લુ. કચ્છ, ઠરાવ્યા, ભિલ્લુ, ઠર્યાં, કિલ્લો,
ચક્કર, રહ્યો, થાક્યો, ઉઘાડયો, દૃઢ, છુટ્ટી, જામ્યો,
પાળ્યું, મિત્ર. અર્ધું, સ્વાદ, ધાન્ય, ભાંગ્યું, દોડયો,
રૂંધ્યું, પસ્તાયો, જણાવ્યો, હાંક્યો, કયારે, કદી,
કલેશ, રામચંદ્રજી, દર્પણ, શ્રીરામ, કૌશલ્યા,
પૂર્ણ, ઊભ્યો, ઇચ્છા, માર્યાં, ભણકાર્યું, સર્વે. રાખ્યું,
વાવ્યું, પ્રધાન, મંગાવ્યા, વિચાર્યું, બ્રાહ્મણ, વિદ્યાર્થી,
મૂર્ખ, ઇશ્વર, જન્મ, ગુસ્સો, પસ્તાઇ, પસ્તાય,
ગાડું, સ્ટેશન, સોંપ્યો, પાળ્યો, નવાડયો, જણાવ્યું,
ફેંક્યું, કેળવ્યો, ખાંચ્યો, ચગ્યો, ખસેડયો, ચઢાવ્યો,
ખવડાવ્યા, માન્યો, ઓઢ્યો, પૂછ્યું, અહા, નીમ્યો,
સાંભળ્યો, ચોકખું, પહોંચ્યા, જડયું, અર્ધી,
સુગાવ્યો, ત્રણ, કર્યું, ઉંચક્યા, ખુલ્લું, બગાડયું,
બંન્યો, નિહાળ્યું, ડર્યો, કહ્યું, ભૂખ્યો, વેચ્યો,
લજવ્યું, દોડયું, ઝાલ્યું, ભૂખ્યું, ભર્યાં, સોંપ્યું,
ભટ્ટી, ચોર્યા, હાંક્યું, આણ્યો, રડ્યું ખડયું, આપ-
કર્મી, પરણાવ્યો, તીર્થ, છોડયું, લશ્કર, પ્રાર્થન,
દુશ્મન, ભેટયા, મેળવ્યું, ચર્યો, ફુલાવ્યું ઉતર્યો,

ભૂલ્યો, ધ્રૂજતો, પહેર્યાં, વર્ગ. સ્ત્રી, અર્ધાં, ચોકખાં, રસ્તો, સસ્તું, વસ્તુ, વસ્યાં, પ્રભુ, સરજાવ્યાં, સૂર્ય, સ્હોય, વનસ્પતિ, પલ્લવ, પશ્ચિમ, ઉત્તર, સ્લેટ, વિજ્યા, મધ્ય, મુકાવ્યું, બંદોબસ્ત, ખેડયું. માસ્તર, દાક્તર, ઈશ્વર, લક્ષ્મણ, નિર્દય, છિદ્રો, સિક્કા, સરતું, અત્તર, અન્ન, લટ્ટું, કયારા, કયારડા, તત્કાળ, બગાડયું, હુન્નર, ઉદ્યોગી. નાખ્યા, પ્રીતિ, ત્રીસ, ટહુ, ખચ્ચર, ઈંદ્રિયો, સાંભળ્યો, કત્થાઈ, વત્તા, બાસ્તો.

મળતા જોડાક્ષર.

પર્વ, સર્વ, વર્ગ, ગાર્ડ, માર્ગ, તીર્થ, પૂર્વ, મૂર્ખ, સૂર્ય, કર્મી, અર્ધું, અર્ધી. ગણુકાર્યું, ભર્યું, અર્ધાં, કર્યાં, માર્યાં, પહેર્યાં, કર્યો, ચર્યો, ડર્યો, ઉતર્યો, પ્રાર્થના, વર્ણન, નિર્દય, દર્પણ, વટેમાર્ગું.

ચૈત્ર, પત્ર, પુત્ર, ચિત્ર, મિત્ર, ત્રણ, ત્રીસ, પ્રાણ, પ્રેમ, ભ્રમર, પ્રધાન, શ્રાવણ, બ્રાહ્મણ, પ્રીતિ, ધ્રૂજે ધ્રૂજતો, ચંદ્ર, ચંદ્રમા, ઈંદ્રિયો, વસ્ત્ર, સ્ત્રી.

ચક્કર, નક્કર, ડુક્કર. લક્કડ, સજ્જડ. ખચ્ચર. બચ્ચું. વચ્ચે. સિક્કા. જક્કી. છુટ્ટી. કટ્ટા. ટટ્ટુ. અંત્તર ઉત્તર. ઉત્તમ. પિત્તળ. વત્તા. સાક્ષી. અક્ષા. ભિલ્લુ. કિલ્લા. ખુલ્લું. મુલ્લાં. પલ્લવ. મુલ્લ. ગુસ્સો.

અન્ન. હુન્નર. જગન્નાથ. લટ્ટુ. છટ્ટી. ભટ્ટી. ચિટ્ઠી. પત્થર. કત્થાઇ. વિદ્યા. વિદ્યાર્થી. ઉદ્યોગી. ચોકખાઈ. ગુચ્છો. કચ્છ. ઇચ્છા. વહ્યા. રહ્યો. ડાહ્યો. કહ્યું. રહ્યું. કહ્યાગરૂં. ભકત. ભકિત. મુકિત. યુકિત. દુશ્મન. લશ્કર.

પરીક્ષાના ડિકટેશનમાં આવનાર શબ્દો.

પરમેશ્વર. ભકિત. પૃથ્વી. બાંધ્યું. ચંદ્રમા. દયાળુ. હોશિયાર. વર્ણન, ભ્રમર. ફુટડા. ચંદ્ર. ધ્યાન, પત્ર. પંખેરૂં ઋતુ. શ્રાવણ, વસ્ત્ર, તિથિઓ. અશાડ. વિખુટા, પિત્તળ. મિઠાઇ. પુષ્કળ. સુતરાઉ. દ્રાક્ષ. સિપાઈ ફુદડી. કૂદતી. સજ્જડ. ડાહ્યો. છોકરૂં. નિશાન. ઢગલા, અથડાશું. છુંદાઇ. ભાગ્ય-

શાસ્ત્રી. વિદ્યા. શેઠાણી વિચાર્યું. ચોટ્યું ગધેડું. પહોંચાડયો. હાડવૈદ. જક્કી. ફૂંક, પિવાડતો, વિઆય, સાચવણ, ચાંદની, ઊંઘ્યાં, સટકી, રિસાળ. મુદ્દલ, ભાઇભાંડુ, ઢોંગ, પાટલુન, હિંમત, છટ્ટી, યત્ન, ચગદાઈ, કિલ્લો, ચક્કર, ઘૂમી, રહ્યો, ઉઠાડયો. ભૂલથાપ, દૂધ, છુટ્ટી. અર્ધું સ્વાદે, કુટુંબ. ધાન્ય. અંગેઠી. ઘોતલી, દોડયો. ફુટેલું. પસ્તાયો. ઢીંગલી. ઝૂંટવી. ખેંચતાણ. સહીઅરો. વિવાહ. કષ્ટ. કલેશ. દર્પણ. કૌશલ્યા. ગણકાર્યું. દશરથ. બ્રાહ્મણ. વિદ્યાર્થી. મૂર્ખ. ધણિઆણી. ઇશ્વર. લોહિઆળું. ભાંગીતૂટી. પસ્તાઇ. સ્ટેશન. સંદેશો. સોંપ્યું. દુઃખ. હુંફાળું. ગોઠવણ. સિસોટી. મિનિટ. હીંચકા. દોરડું. હિંચોળે. ઢીમણું. ઓઢ્યો. રૈયત. નીમણુક. પૂછ્યું. દીલગીરી. ઢેકાઢળીઆ. ચોકખું ગુમાવ્યું. શિખામણ. નિહાળ્યું. ખૂબસુરત. ભૂખ્યો. શીંગડું. ખડખડાટ. ગભરાટ. ભઠ્ઠી. પિએર. તીર્થ. ઉદેસીંગ. ઓચીંતો. લશ્કર. તડંગધુમ. દુશ્મન

ગુસ્સો. હંમેશાં. પ્રજતો. સ્ત્રી. અંગુઠીઆં. ઘોબણ. મહિમા. સિંધુ. સરિતા. રળિઆમણી. સ્હોય. વનસ્પતિ. પલ્લવ. નાળિએર. વિશેષ. શિખંડ. પશ્ચિમ. દક્ષિણ. વસ્તુ. સ્લેટ. વિજયા. મુકુંદ. ફુટપટી. મધ્ય. પગથીઉં. ટેબલ. ખુરસી. નિચાણ. ઇશ્વર. ઇશાન. અધિકારી. બંદોબસ્ત. હેડ તલાટી. માસ્તર. ટપાલી. ગેરહાજર, દાકતર. ઘોંઘાટ. લક્ષ્મણ. ટિકિટ. મિનિટ. નિર્દય. જંતુ. છિદ્રો. તાંબાકુંડી. કથરોટ. સિક્કા. ટંકશાળ. ધાતુ. મેળવણી. શિરોઇ. ચળકાટ. પાંદડી. સુગંધ. ધુપેલ. ઉપલાણ. સાદડી. ગુચ્છો. સળંગ. ઢેબરાં. અથાણું. કૈવતવાળું. આળસુ. હળપુણી. ધુસણી ખિન્ન. સંતોષ. લટું. ઉત્તર. ઉત્તમ. ઢાંકણું. અગિઆર શિઆળવાં. તત્કાળ. ધુણી. રક્ષણ. હુન્નર ઉદ્યોગી. ભિંજાતું. તણખલું. નીમકહલાલ, પ્રીતિ. ટદીઓ. કુદાવે. અડીઅન્ન. કહ્યાગરૂં. કાંડું. પેડુ. ઢીંચણ. ઇંદ્રિયો. ધબાકો. જ્ઞાન. સાદ્લા. જાંબુડો. કત્થાઇ. ધ્રૂજે. ફલાનલ. દોશીવણીઆ. ઢાંકણ. ભીંગડાં.

સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાના ભૂગોળ શિક્ષક માટે અભિપ્રાયો.

રા૦ પ્રો૦ કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી બી. એ.

મે. રા. ટ્રે. કોલેજના માજિ પ્રિન્સિપાલ સાહેબ.

પોતાના તા૦ ૨૨–૨–૧૫ના પત્રમાં લખે છે કેઃ—

"તમોએ મોકલેલું સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક" નામનું પુસ્તક જોઇ ગયો છું સુરત શહેરની ભૂગોળ શિખવવામાં શિક્ષકોને તે ઉપયોગી થઇ પડશે."

રા. રા. ચુનીલાલ ઘેલાભાઇ શાહ.

સાર્વજનિક હાઇસ્કૂલના હેડમાસ્તર સાહેબ પોતાના પત્રમાં લખે છે કેઃ "તમારી ભૂગોળની ચોપડી

(સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો 'ભૂગોળ શિક્ષક')માં શહેરની જાણવાજોગ વિગતો અને સ્થળોનો સારો સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે, પરીક્ષા વખતે તમારી ચોપડી વિદ્યાર્થીઓને ઘણી ઉપયોગી થઇ પડશે."